

SZEMLE.

Jogalkotás.

Az új kárkamatrendelet.

A 4960/1927. M. E. rendelet „a pénztartozás késedelmes teljesítése esetében a hitelezőt megillető kártérítés mértékének újabb megállapításáról“ (megjelent a Budapesti Közlöny június 3. számában) kathedrai példája annak, hogy megfelelő eszközökkel, helyes cél felé törő intézkedés hatását hogyan semmisítheti meg a törvényhozói gondolat helytelen technikai keresztülvitele. amelynek formájában jelentkezik. A sokat sürgetett kamatszabályozást végre megkaptuk; a kárkamat mértéke — a hivatalos váltóleszámítolási kamatlábat négyvel meghaladó százalék — meg is felel a gazdasági helyzet posztulátumának; de azzal, hogy az új rendelet a kamatot az 1923. évi XXXIX. t.-c. rendszerébe kapcsolja, olyan eredendő fogyatékossgal küldi utjára, amely eleve megfosztja gyakorlati érvényesülésének lehetőségétől.

Már régebben utaltam arra, hogy az 1923. XXXIX. t.-c. kártérítési kamatának alapja és magas mértéke kauzájaként, a magyar korona értékcsökkenése folytán a hitelezőt sújtó kár szolgált.* Dogmatikailag tehát attól a pillanattól, mikor a korona stabilitása folytán valorizációs kárt már nem jelezhetünk, az adósnak szabadulnia kell e kártérítési kamattól, valahányszor bizonyítást nyer, hogy a hitelező pénzét a késedelem alatt lukratív módon nem gyümöcsöztethette volna. Az első időben azonban a gyakorlat teljesen elszakadt a törvény fundamentumától és nem kutatva azt, hogy a hitelezőnek valorizációs vagy egyéb kára van-e egyáltalában, egyszerűen késedelmi kamatként, sőt perkamatként fogta fel és ítélte meg az 1923. XXXIX. t.-c. magas százaléku kárkamatát. Gazdasági viszonyaink javulásával és az országos kamatláb konszolidációjával, a fogalmak tisztulása is megkezdődött: immár egy esztendeje a Kuria élesen kidomborítja a Törvény eredeti intencióját és a kártérítési gondolat hangsúlyozásával reámutat arra, hogy a magyar korona értékének stabilizációja után nincs helye már az 1923. XXXIX. t.-c. alkalmazásának (VII. 7918/1925. — Esettár 1926. 79. o. PIV. 898/1926., PVII. 918/926. — Esettár 1927. 10. o.), mert ez a törvény a korona értékcsökkenéséből keletkezett kár megtérítését célozza, a mai viszonyok között pedig ez nem indokolt (PVII. 119/926. — P. J. 1926. évf. 244. o.)

A joggyakorlat áttörheti és leronthatja a célját vesztett, tartalom nélkül maradt törvény kereteit, de normatív funkcióját megint csak a törvény adta matéria felhasználásával végezheti. Így történt, hogy a 18%-os magas kamatlábat a gya-

* V. ö. Dr. Varannai István: Kamatproblémák. Polg. Jog. 1926. évf., 81. old.

korlat nem pótolhatta egyébbel, mint az 1895 : XXXV. t.-c. sokáig anakronisztikusnak tűnő, a gazdasági viszonyok javulásával minő plauzibilisebbé váló mértékével: a klasszikus 5%-os kamatlábbal. Természetesen a gyakorlat visszalengését a régi kamattörvény alacsony bázisára, a gazdasági élet tulságosan önkényes és a forgalmi viszonyoknak még meg nem felelő, erőszakolt megoldásnak találta és mind hangsúlyosabbá vált az a kívánság, hogy a joggyakorlat által jelzett irányban, de a gazdasági pozíciók figyelmes mérlegelésével, a törvényhozás teremtsen végre rendet kamatjogunk zavarában.

Most végre a jogalkotás is feleszmélt és utnak indította a maga mentővonalát — de valami fatálisan téves változtatás folytán azon a sinen, amely zsákutcába torkol: az 1923. évi XXXIX. t.-c.-nek a joggyakorlat által a forgalomból kikapcsolt vonalán. Logikai kényszerűséggel alakul e jogterület további viszontagságainak képe. A joggyakorlat végre kapott fegyvert, amellyel a kamat-dzsungelben rendet teremthetne. Ő a kardot nem huzhatja ki abból a hüvelyből, amelyet előbb maga tett hasznavehetetlenné. 18%-os kamat nincs többé, a Rendelet 10%-os kamata törvényes alap híján nem alkalmazható, marad tehát törvényes kamatként megint az 1895. évi XXXV. t.-c. 5%-os kamata, amely ma éppolyan időszzerűtlen és alkalmatlan, mint a 18% volt. Ha csak — és ez volna a kívánatos — a judikatura újból nem segít magán és valami szellemes glossza segítségével nem tölti meg friss tartalommal az 1923 : XXXIX. t.-c. megkopott kereteit.

De fölösleges és méltatlan a joggyakorlatot ily örökös zsonglőrködésre kényszeríteni, mikor a törvényhozásnak volna természetes hivatása a gazdasági szükségletek módszeres és maradék nélkül való kielégítése. Egy új kamattörvény időszzerűségéhez kétség nem fér. Szerkezetének és tartalmának lemásolható mintája pedig adva van: a 4960/1927. M. E. rendelet. De lege ferenda is helyesnek látszik az, hogy a törvényes kamatláb megállapítása a jövőben ne történjék az örökérvényesség olyan méltóságával, amely az 1895 : XXXV. t.-c.-ből árad felénk. Az új kamattörvény csak az alapvető elveket kodifikálja, a keret kitöltését — a törvényes kamatláb esetenként változó, a Nemzeti Bank kamatlábiához idomuló, időszakonként előre meghatározandó mértékét — reábizhatja a hajlékonyabb és gyorsabb rendeleti kútfőre. Egyszóval, ha az 1895. évi XXXV. t.-c. helyébe lépő új kamattörvény alapján kibocsátandó rendelet a 4960/1927. M. E. számú rendelet szerkezetével fog megjelenni: akkor nagyjában ki fogja elégíteni azokat a kívánságokat, amelyek a törvényes kamat kodifikációs reformjára irányulnak.

Dr. Varannai István.

A pénzüntézet érdekkörébe tartozó részvénytársaság kényszerfelszámolása tárgyában kelt 5836/1926. M. E. sz. r. értelmezése tárgyában a kormány 4450/1927. M. E. sz. alatt rendeletet bocsátott ki, amely kimondja, hogy azt, hogy valamely részvénytársaság pénzüntézet érdekkörébe tartozik-e, kizárólag a Pénzüntézeti Központ ítéli meg; annak ebbeli meg-